

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 100/2012-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti C., spoločnosť s ručením obmedzeným, K., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. R. B., s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľ'a a advokáta JUDr. R. B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Cob 340/2010 z 23. februára 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti C., spoločnosť s ručením obmedzeným, K., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. júna 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti C., spoločnosť s ručením obmedzeným, K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. R. B., s. r. o., B.,

konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. R. B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Cob 340/2010 z 23. februára 2011.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou proti N., B. (ďalej len „žalovaná“), domáhala na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) určenia platnosti zmluvy o správe rizikového kapitálu č. G 20050801 z 19. augusta 2005 (ďalej len „zmluva“) v zmysle § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Sťažovateľka uviedla, že «dňa 19. augusta 2005 uzavrel žalobca s N. (žalovaná, pozn.) Zmluvu, predmetom ktorej bolo poskytnutie finančných prostriedkov vo výške 1.700.000.000,- Sk Žalobcovi, ktoré boli určené pre investičné zámery rôznych podnikov. Po uzatvorení Zmluvy v dôsledku mediálneho tlaku, najmä v dôsledku vyslovenia pochybností o transparentnosti verejnej súťaže, Žalobca dňa 25. augusta 2005 vrátil všetky finančné prostriedky vo výške 1.584.470.000,- Sk spolu s bankou vypočítanými úrokmi späť na účet N., a to najmä z dôvodu predísť podozreniam z možného zneužitia prijatých peňažných prostriedkov.

Vzniknutú situáciu navrhol N. riešiť uzavretím dohody o zrušení zmluvného vzťahu so Žalobcom, a preto dňa 10. septembra 2005 uzavreli Žalobca a N. Dohodu o zrušení zmluvy o správe rizikového kapitálu č. G 20050801... Skutočnosť, ktoré uviedol N. o transparentnosti, resp. netransparentnosti verejnej súťaže a ktoré viedli k uzavretiu Dohody o zrušení zmluvy o správe rizikového kapitálu, boli nepravdivé a do dnešného dňa neboli preukázané. Navyše N. v televíznej relácii odvysielanej dňa 16. mája 2006 vyslovil názor, že Žalobca spôsobil N. škodu vo výške 10,92 mil. Sk v súvislosti s vymáhaním finančných prostriedkov od Žalobcu pri riešení celej kauzy. Toto vyjadrenie považoval Žalobca za podstatné porušenie Dohody o zrušení zmluvy o správe rizikového kapitálu, pretože v zmysle Preambuly, bodu II „zmluvné strany budú vzájomne a aj samostatne postupovať a

konať tak, aby nedochádzalo k prípadnému poškodzovaniu dobrého mena“. Uvedené vyjadrenie odvysielané v televízii jednoznačne poškodilo dobré meno Žalobcu, keďže sa vôbec nezakladalo na pravde, pretože je preukázané, že Žalobca dobrovoľne vrátil poskytnuté peňažné prostriedky bez vyzvania alebo akejkoľvek urgencie. V dôsledku tohto podstatného porušenia Dohody Žalobca listom zo dňa 23. októbra 2006 odstúpil od Dohody o zrušení zmluvy o správe rizikového kapitálu uzavretej dňa 10. septembra 2005. Podanou žalobou sa Žalobca domáhal určenia platnosti Zmluvy.».

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 25 Cb 244/2008 z 13. mája 2010 žalobu sťažovateľky zamietol. Podľa sťažovateľky okresný súd „*poukazoval spravidla na preventívny charakter určovacej žaloby, ktorá má poskytnúť ochranu práva Žalobcu skôr než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva. Podľa názoru prvostupňového súdu Žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem na určení platnosti Zmluvy, keďže by podľa jeho názoru prípadné určenie platnosti Zmluvy nebolo spôsobilé zlepšiť právne postavenie Žalobcu. Žalobca sa podľa jeho právneho názoru mohol žalobou domáhať napr. nároku na náhradu škody, ochrany dobrej povesti a podobne. Z odôvodnenia a právnej argumentácie uvedenej v Rozsudku Okresného súdu vyplýva veľké množstvo potencionálnych ďalších sporov, okrem iného to však nerieši to, čo bola hlavným zámerom sledovaným pôvodnou Zmluvou. Prípadnou žalobou o plnenie, na ktorú Okresný súd Žalobcu v tejto súvislosti odkazuje by nebolo možné dosiahnuť realizáciu predmetu Zmluvy.“.*

Krajský súd na základe odvolania sťažovateľky rozsudkom sp. zn. 3 Cob 340/2010 z 23. februára 2011 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, pričom námietky sťažovateľky o nedostatočnom právnom zdôvodnení prvostupňového rozsudku považoval za neodôvodnené.

Podľa názoru sťažovateľky krajský súd ako odvolací súd „*dôsledne nepostupoval v intenciách základných procesných zásad, a teda nezistil dostatočne skutkový stav a nevykonal dôkazy nevyhnutné na dostatočné posúdenie predmetnej právnej veci. Následne Porušiteľ v rámci preskúmacieho konania nezrušil napadnutý Rozsudok Okresného súdu, ako súdu konajúceho v prvom stupni, ktoré má tie isté právne vady. Týmto došlo zo strany*

Porušiteľa k porušeniu základných práv Sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie a na súdnu a inú právnu ochranu. “.

Sťažovateľka podrobne opisuje udalosti, ktoré predchádzali podaniu jej sťažnosti ústavnému súdu v jej právnej veci. Vo vzťahu k namietanému porušeniu svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v priebehu konania pred všeobecnými súdmi poukázala najmä na tieto skutočnosti:

«1) V rozsudku Krajského súdu sa na strane 3 odôvodnenia uvádza: „V prejednávanej veci žalobca existenciu naliehavého právneho záujmu na určení platnosti Zmluvy o správe rizikového kapitálu č. G 20050801 nepreukázal.“

Ďalej Porušiteľ uviedol: „Rozhodnutie súdu pozitívne určujúce, že predmetná zmluva je platná, nemôže byť spôsobilé zlepšiť právne postavenie žalobcu.“

V súvislosti s preukázaním naliehavého právneho záujmu Sťažovateľ uvádza, že sporný naliehavý právny záujem jednoznačne vyplýva už z povahy samotnej Žaloby o určenie platnosti Zmluvy. Porušiteľ právnu vec založil na nesprávnom právnom posúdení, nakoľko opomenul, že bez takéhoto určenia platnosti je postavenie Žalobcu neisté a má značný dopad na jeho postavenie v podnikateľských kruhoch, najmä na jeho budúce podnikateľské aktivity. Sťažovateľ totiž bez určenia platnosti Zmluvy nemôže vykonávať činnosti, ku ktorým ho uvedená Zmluva oprávňuje a zároveň aj zaväzuje. Dosiadnuť elimináciu stavu právnej neistoty na strane Sťažovateľa nebolo možné dosiahnuť žiadnym iným spôsobom ako určovacou žalobou. Určovacia žaloba predstavuje v tomto prípade účinnejší právny prostriedok na ochranu jeho práv a oprávnených záujmov a plne zodpovedá povahe vzťahu, ktorý medzi Sťažovateľom a N. vznikol... Určovacia žaloba by teda nevedla k zbytočnému množeniu sporov, ale práve naopak, určenie platnosti Zmluvy by upravilo neisté postavenie Žalobcu a N. vyplývajúce zo Zmluvy.

Porušiteľ ďalej uviedol, že určovacia žaloba je neopodstatnená všade tam, kde už došlo k porušeniu práva. Vo vzťahu k tejto právnej argumentácii si Sťažovateľ dovoľuje poukázať na skutočnosť, že zásada, podľa ktorej možnosť uplatnenia žaloby na plnenie spravidla vylučuje právny záujem na žalobe určovacej nie je absolútna a nemožno ju chápať ako všeobecne záväznú a platnú. Je neprípustné, aby bolo účastníkovi konania odopreté právo na súdnu ochranu prostredníctvom žaloby v zmysle ust. § 80 písm. c) OSP v

tých prípadoch, ak preukáže naliehavý právny záujem na tom, aby bolo rozsudkom súdu určené konkrétne právo alebo právny vzťah, napriek tomu, že mohol žalovať priamo žalobou na plnenie.

... Sťažovateľ navrhnutými dôkaznými prostriedkami a svojimi vyjadreniami jasne preukázal, že v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov... Je nepochybné, že v predmetnom spore by sa v prípade, že by súd vyniesol rozsudok dosiahlo odstránenie spornosti, spočívajúcej v neistote existencie resp. existencie právneho vzťahu, t. j. platnosti Zmluvy. Na túto skutočnosť Porušovateľ vôbec neprihliadol a tým spôsobil porušenie základných práv Sťažovateľa.

2) V Rozsudku Krajského súdu sa na strane 3 okrem iného uvádza: „návrh žalobcu na vykonanie dôkazov svedčiacich v jeho prospech, a to pripojením trestného spisu vedeného na Špeciálnom súde v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica sp. zn. BB - 3 Tš 18/06 súd zamietol, nakoľko dokazovanie v naznačenom smere považuje za neúčelné a nadbytočné“...

Dôkazy, ktoré Sťažovateľ opakovane navrhoval vykonať by jednoznačne preukázali, že Sťažovateľ pri uzatváraní Dohody o zrušení Zmluvy konal pod vplyvom nepravdivých a zavádzajúcich informácií zo strany N. a pod nátlakom s reálnou hrozbou začatia trestného stíhania, ako aj o tej skutočnosti, že predmetným konaním došlo k porušeniu dobrého mena Sťažovateľa.

Porušiteľ teda v rozpore s povinnosťami, ktoré mu Občiansky súdny poriadok ukladá nevykonal dokazovanie napriek tomu, že vykonanie navrhovaných dôkazov by bolo pre predmetné konanie podstatné a prispelo by k dostatočnému objasneniu skutkového stavu. Porušiteľ porušil svoju povinnosť dostatočne zistiť skutkový stav, čo preukazujú aj vyššie citované časti odôvodnenia rozsudku, z ktorých nepochybne vyplýva, že mal vykonať dokazovanie a mal na tento účel použiť všetky dostupné prostriedky (ust. § 213 ods. 3 a 4 OSP).

3) K ďalšiemu porušeniu procesných zásad konania na strane Porušiteľa pri rozhodovaní a preskúmvaní Rozsudku Okresného súdu došlo v dôsledku nerešpektovania ust. § 118 ods. 2 OSP... Obsah ani jednej zápisnice v predmetnej právnej veci nedáva podklad pre záver, že súd prvého stupňa dôsledne postupoval podľa tohto ustanovenia.

Citované ustanovenie ukladá povinnosť súdu oboznámiť účastníkov konania na pojednávaní s predbežným zhrnutím sporných a nesporných skutkových okolností a tiež s predbežným náhľadom súdu na to, ktoré z navrhnutých dôkazov treba vykonať a ktoré vykonané nebudú. Účastníkom konania sa tak vytvorí možnosť, aby tomu, s čím ich oboznámil súd, prispôsobili svoj ďalší procesný postup. V nedodržaní postupu v zmysle ust. § 118 ods. 2 OSP, ku ktorému došlo v danej veci, treba vidieť procesnú nesprávnosť, ktorá so zreteľom na individuálne okolnosti preskúmvanej veci viedla k zmareniu účelu sledovaného týmto ustanovením a neprispela k predvídateľnosti postupu a rozhodovania súdu...

4) Porušiteľ v rozsudku uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením Rozsudku Okresného súdu, a preto sa v odôvodnení obmedzil len na strohé konštatovanie správnosti niekoľkých dôvodov napadnutého rozhodnutia... Požiadavky na obsah rozsudku stanovuje aj ust. § 157 OSP, podľa ktorého má súd povinnosť presvedčivo a dostatočne odôvodniť svoje rozhodnutie a vysporiadať sa so všetkými námietkami účastníkov. Porušiteľ spolu túto svoju povinnosť pri odôvodňovaní Rozsudku Krajského súdu náležite nerešpektoval. Porušením svojej povinnosti účastníkovi odoprel právo dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia súdu... Z uvedeného teda jednoznačne vyplýva, že napadnuté rozhodnutie Porušiteľa je arbitrárne... Zo strany Porušiteľa navyiac došlo k ďalším pochybeniam, keď nezrušil Rozsudok Okresného súdu, ktorý zjavne vychádzal z nedostatočne zisteného skutkového stavu prvostupňového súdu a bol postihnutý procesnými vadami, právnu vec nesprávne právne posúdil a predmetné konanie nevrátil na ďalšie konanie.

5) Tieto skutočnosti podľa názoru Sťažovateľa nepochybne preukazujú, že Okresný súd dôsledne nepostupoval v intenciách základných zásad konania, a teda nezistil dostatočne skutkový stav a nevykonal dôkazy nevyhnutné na dostatočné posúdenie predmetnej právnej veci, následne Porušiteľ v rámci preskúmania napadnutého rozhodnutia nevykonal dokazovanie, neodstránil vady prvostupňového konania a ani nezrušil napadnuté rozhodnutie súdu konajúceho v prvom stupni (Okresný súd), ktoré má tie isté právne vady, čím došlo zo strany Porušiteľa k porušeniu základných práv Sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie a na súdnu a inú právnu ochranu...»

V súvislosti s namietanými pochybeniami okresného súdu a krajského súdu v jej právnej veci poukazuje sťažovateľka v sťažnosti aj na právne názory Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (obsiahnuté v rozsudkoch sp. zn. 4 Cdo 49/2003, sp. zn. 1 M Cdo 1/2009, sp. zn. 2 M Cdo 20/2007, sp. zn. 1 Cdo 91/2006, sp. zn. 3 Cdo 112/2004, sp. zn. 3 Cdo 137/1996) k otázke posudzovania existencie naliehavého právneho záujmu pri určovacích žalobách, ktoré podľa jej názoru preukazujú oprávnenosť ňou podanej žaloby.

Podľa názoru sťažovateľky rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Cob 340/2010 z 23. februára 2011, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa sp. zn. 25 Cb 244/2008 z 13. mája 2010, došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, „nakoľko sťažovateľ náležite preukázal svoj naliehavý právny záujem na určení, že Zmluva je platná, keďže:

- *predpoklad, že možnosť žaloby na plnenie spravidla vylučuje právny záujem na žalobe určovacej nemožno chápať všeobecne a naliehavý právny záujem Sťažovateľa na určení neplatnosti právneho úkonu je preto potrebné skúmať so zreteľom na individuálne okolnosti prípadu, predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním určovacej žaloby a konečný zmysel Sťažovateľom navrhovaného rozhodnutia;*

- *a priori preto nie je vylúčené, aby v odôvodnených prípadoch, kedy možno síce žalovať na splnenie povinnosti, bol daný aj naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva;*

- *žalobou na plnenie by nebolo možné v predmetnom prípade riešiť celý obsah a dosah sporného právneho vzťahu založeného Zmluvou a rozsudok súdu znejúci na plnenie by síce obsahoval určenie práva alebo právneho vzťahu, ale toto určenie by sa uviedlo iba v odôvodnení rozsudku ako predpoklad pre výrok na plnenie;*

- *Sťažovateľ by v danom právnom vzťahu navrhovaným určením dosiahol odstránenie spornosti právneho vzťahu založeného Zmluvou a určovacou žalobou by sa vytvoril pevný právny základ pre právne vzťahy Sťažovateľa a N. vzniknuté na základe Zmluvy;*

• *vzťah žaloby určovacej a žaloby na plnenie je vzťahom prejudiciality a rozhodnutie o určovacej žalobe predstavuje pre súd záväzne vyriešenú prejudiciálnu otázku a súd rozhodujúci o žalobe na plnenie je ním viazaný.*“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„- rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn.: 3 Cob/340/2010 zo dňa 23. februára 2011 boli porušené základné ústavné práva Sťažovateľa na:

spravodlivé súdne konanie a súdnu a inú právnu ochranu, vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a

- zrušuje rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn.: 3 Cob/340/2010 zo dňa 23. februára 2011 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie;

- priznáva Sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia.“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre poukazuje na to, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že jeho úlohou pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je určená princípom

subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve.

Z toho vyplýva, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení tohto právneho predpisu, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Ochrany základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa možno domáhať v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (napr. III. ÚS 124/04).

Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neznamenajú právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ich účelovo chápať tak, že ich naplnením je len víťazstvo v takomto spore (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

Ústavný súd je, ako už bolo uvedené, oprávnený a povinný posúdiť ústavnosť konania, resp. rozhodovania všeobecných súdov, t. j. či v konaní pred nimi došlo k porušeniu ústavnoprávnych princípov konania (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a či možno ich konania (postupy) a rozhodnutia považovať z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné. Táto právomoc ústavného súdu však nie je spojená so vznikom oprávnenia a povinnosti prehodnocovať právne názory všeobecných súdov, ku ktorým tieto dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov, ak tento výklad a aplikácia zákonov neporušujú uvedené ústavnoprosné princípy (m. m. II. ÚS 54/02). Reálne uplatnenie a garantovanie základného práva na súdnu ochranu nielenže neznamená právo na úspech v konaní, ale ani nárok na to, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (IV. ÚS 302/07).

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietaný rozsudok krajského súdu sp. zn. 3 Cob 340/2010 z 23. februára 2011.

Krajský súd v odôvodnení namietaného rozsudku najskôr poukázal na obsah odvolaním napadnutého rozsudku okresného súdu sp. zn. 25 Cb 244/2008 z 13. mája 2010, ktorým zamietol žalobu (sťažovateľky), pričom okrem iného v ňom uviedol, že súd prvého stupňa vykonaným dokazovaním zistil, že «žalobca sa domáhal, aby súd určil, že zmluva o správe rizikového kapitálu z 19. 8. 2005 č. G 20050801 uzavretá medzi účastníkmi je platná. Predmetom zmluvy bolo poskytnutie finančných prostriedkov v sume 1.700.000.000,- Sk žalobcovi, ktoré boli určené pre investičné zámery rôznych podnikov. Žalovaný namietal neexistenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení.

Súd zistil, že účastníci uzavreli 10. 9. 2005 dohodu o zrušení zmluvy o správe rizikového kapitálu č. G 20050801 a žalobca listom z 23. 10. 2006 odstúpil od tejto dohody. Ako dôvod uviedol, že zo strany žalovaného bola porušená Preambula II. dohody odvysielaním televíznej relácie 6. 10. 2006, ktorým žalovaný poškodil dobré meno žalobcu.

Po vykonanom dokazovaní súd zistil, že žalobca sa podanou žalobou domáha určenia platnosti Zmluvy o správe rizikového kapitálu č. G 20050801 uzavretej medzi

účastníkmi konania, nakoľko došlo z jeho strany k odstúpeniu od Dohody, ktorou bola predmetná zmluva zrušená.

Určovacia žaloba (§ 80 písm. c/ O. s. p.) má spravidla preventívny charakter - jej účelom je poskytnúť ochranu práva žalobcu predovšetkým skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva [určovacia žaloba preto vo všeobecnosti nie je opodstatnená tam, kde už právny vzťah alebo právo boli porušené a kde je namieste žaloba o splnenie povinnosti (§ 80 písm. b/ O. s. p.)]. V prípade možnosti žalovať priamo splnenie povinnosti, treba vždy považovať za neprípustnú určovaciu žalobu, ktorá neslúži potrebám praktického života, spornosť nerieši (neodstraňuje) a len vedie k nárastu počtu súdnych sporov. Uvedená zásada, že žalobca sa nemôže žalobou úspešne domáhať určenia právneho vzťahu alebo práva tam, kde sa môže domáhať splnenia povinnosti podľa § 80 písm. b/ O. s. p., avšak neplatí vtedy, ak žalobca (napriek možnosti domáhať sa priamo splnenia povinnosti) preukáže, že má naliehavý právny záujem na určení určitého práva alebo právneho vzťahu; v takomto prípade treba jeho určovaciu žalobu považovať za procesne prípustnú. Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti takejto žaloby, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením, či tu právny vzťah alebo právo je, či nie je, vytvorí pevný základ pre právne vzťahy účastníkom sporu a predíde sa žalobe na plnenie). Treba zdôrazniť, že nejde o určovaciu žalobu samu, ale o to, čoho (akého určenia) sa žalobca domáha a z akých právnych pomerov vychádza. Naliehavý právny záujem sa teda viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá teda posúdenie, či podaná určovacia žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva a či snád' spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. Ak žalobca neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie žaloby. Pokiaľ teda súd dospeje k záveru, že tá - ktorá určovacia žaloba nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení spôsobilým

alebo prípustným prostriedkom ochrany; práva, zamietne žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci (otázkami aktívnej a pasívnej legitímácie účastníkov konania).

Určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 112/2004, uverejnený v ZSP 81/2006).

V prejednávanej veci žalobca existenciu naliehavého právneho záujmu na určení platnosti Zmluvy o správe rizikového kapitálu č. G 20050801 nepreukázal. Rozhodnutie súdu pozitívne určujúce, že predmetná zmluva je platná, nemôže byť spôsobilé zlepšiť právne postavenie žalobcu. Ak by si žalovaný dobrovoľne neplnil svoje povinnosti vyplývajúce mu z uvedenej zmluvy, žalobca by nemal inú možnosť, ako domáhať sa ich plnenia na základe žaloby o splnenie povinnosti (§ 80 písm. b/ O. s. p.); určovacia žaloba by pritom mala byť spôsobilá predísť prípadným ďalším žalobám. Žalobca tiež nepreukázal, aký dopad by malo mať takéto určenie na jeho postavenie v podnikateľských kruhoch, ako aj na jeho podnikateľské aktivity.

Rovnako je neopodstatnená určovacia žaloba tam, kde už k porušeniu práva (podľa žalobcu k poškodeniu jeho dobrého mena) došlo. V takom prípade sa žalobca mohol žalobou domáhať, napr. nároku na náhradu škody, ochrany dobrej povesti a pod. „Naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý možno týmto právnym prostriedkom odstrániť. Ak však k porušeniu práva už došlo a je teda možné žalovať na splnenie povinnosti, ktorá z porušenia vyplýva (§ 80 písm. b/ O. s. p.), nemá preventívna ochrana poskytovaná podľa ustanovenia § 80 písm. c/ O. s. p. žiadny zmysel a význam. Vo väčšine prípadov preto v takomto prípade nemôže mať žalobca naliehavý právny záujem na určení, či tu právny vzťah je alebo právo je, alebo nie je.“ (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 49/2003, uverejnený v ZSP 75/2003).

Keďže žalobca v konaní nepreukázal naliehavý právny záujem na určení predmetnej zmluvy, súd žalobu ako nedôvodnú zamietol.

V neposlednom rade súd poukazuje na tie skutočnosti, že Dohoda o zrušení zmluvy bola podpísaná dňa 10. 9. 2005, pričom k odstúpeniu od tejto dohody došlo listom zo dňa 23. 10. 2006, čo je päť mesiacov po udalosti (televízna relácia odvysielaná dňa 16. 5. 2006), v dôsledku ktorej od Dohody odstúpil. Samotná žaloba na určenie platnosti Zmluvy bola na súd podaná dňa 14. 8. 2008, čo je tri roky po jej uzavretí a takmer 22 mesiacov od odstúpenia od Dohody, ktorou bola táto Zmluva zrušená.

Návrh žalobou na vykonanie dôkazov svedčiacich v jeho prospech, a to pripojením trestného spisu vedeného na Špeciálnom súde v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica sp. zn. BB-3Tš 18/06 súd zamietol, nakoľko dokazovanie v naznačenom smere považuje za neúčelné a nadbytočné.».

V ďalšej časti odôvodnenia namietaného rozsudku formuloval krajský súd svoje vlastné právne závery k námietkam sťažovateľky vyjadreným v odvolaní, keď najmä uviedol:

„Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku, a preto sa v odôvodnení obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozsudku (§ 219 ods. 2 O. s. p.).

Na zdôraznenie správnosti dôvodov napadnutého rozsudku i s prihliadnutím na tvrdenia žalobcu v odvolaní, odvolací súd uvádza, že sa nestotožnil s názorom odvolateľa o nedostatočne vykonanom dokazovaní pred súdom prvého stupňa. Súd prvého stupňa vo veci vykonal dostatočné dokazovanie, jasne a výstižne vysvetlil, ktoré skutočnosti považoval za rozhodujúce a prečo nevykonal ďalšie dôkazy. Odvolací súd sa s týmto názorom súdu prvého stupňa stotožnil a tiež považuje za neúčelné a nadbytočné pre rozhodnutie v danej veci vykonať dôkaz pripojením trestného spisu vedeného na Špeciálnom súde v Pezinku sp. zn. BB - 3 Tš 18/06 a taktiež za neúčelné považuje vykonanie výsluchu štatutárneho zástupcu žalobcu na okolnosti uzavretia Zmluvy a Dohody o zrušení zmluvy.

Ďalší dôvod, ktorý žalobca na preukázanie naliehavého právneho záujmu uviedol, že zmluva nezakladá len nárok na finančné plnenie, ale i jeho povinnosť vykonávať určité činnosti dohodnuté v zmluve, je dôvodom právne irelevantným pre posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu na určení, či tu právo alebo právny vzťah existuje alebo nie.

Každá zmluva totiž sama osebe zakladá dvojstranný vzťah medzi účastníkmi v tom smere, že za peňažné plnenie sa poskytuje protihodnota vo výkone niečoho, dodávke tovaru a pod.“

Rovnako za nedôvodné krajský súd považoval námietky týkajúce sa odôvodnenia odvolaním napadnutého rozsudku okresného súdu. V tejto súvislosti uviedol, že „*právne závery súdu prvého stupňa sú plne v súlade s rozhodovacou praxou, čo osobitne vyplýva i z citácie rozsudkov NS SR, uvedený v napadnutom rozsudku a z § 80 písm. c/ O. s. p., podľa ktorého súd prvého stupňa rozhodol. Napadnuté rozhodnutie svojou jasnou a výstižnou argumentáciou v právnych záveroch, preto odvolací súd už nedoplňal a v podrobnostiach poukazuje na jeho odôvodnenie uvedené na str. 5, 6 a 7 napadnutého rozsudku.*

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil ako vecne správny.“

Vychádzajúc z citovaného ústavný súd konštatoval, že krajský súd svoje rozhodnutie síce stručne, ale napriek tomu primeraným spôsobom odôvodnil, keď sa stotožnil so skutkovými aj právnymi závermi prvostupňového súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na § 219 ods. 2 OSP, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka považuje za porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spôsob, akým sa krajský súd ako odvolací súd a pred ním okresný súd ako súd prvého stupňa vysporiadali s vykonanými dôkazmi v rámci ich hodnotenia a následného vyvodenia zodpovedajúcich skutkových a právnych záverov v ich meritórnych rozhodnutiach.

Z namietaného rozsudku krajského súdu, ako aj s prihliadnutím na obsah rozhodnutia súdu prvého stupňa pritom podľa názoru ústavného súdu zjavne vyplýva, že krajský súd sa

s podstatnými námietkami sťažovateľky, ktoré uviedla v podanom odvolaní (a ktoré tvoria aj podstatnú časť argumentácie sťažovateľky v sťažnosti predloženej ústavnému súdu) zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom sa s nimi vysporiadal.

Právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie zahŕňa nepochybne aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Pokiaľ ide o požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia súdu v limitoch čl. 6 ods. 1 dohovoru (a aj čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny), ústavný súd vo svojej judikatúre štandardne poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej čl. 6 ods. 1 dohovoru súd zaväzuje, aby odôvodnil svoje rozhodnutie. To však neznamená, že sa vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, ktorá vyplýva z čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa záverov ESLP možno posúdiť len so zreteľom na konkrétne okolnosti daného prípadu (rozhodnutie vo veci Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 288). Znamená to, že odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku, pripomienku alebo návrh, ak ide o takú otázku, ktorá nie je relevantná a nevyhnutná pre dané rozhodnutie (IV. ÚS 132/2011). Je vecou ústavnej zodpovednosti celej sústavy všeobecných súdov, aby chránili zákonnosť spôsobom, ktorý je vecne správny, primerane odôvodnený a nie je arbitrárny.

Za kľúčový v danom prípade treba považovať právny záver krajského súdu, v zmysle ktorého sťažovateľka nepreukázala existenciu naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe. V tejto súvislosti ústavný súd zastáva názor, že naliehavý právny záujem na určení platnosti, resp. neplatnosti právneho úkonu nemá každý, kto v rámci konkrétneho právneho sporu tvrdí, že ide o platný, resp. neplatný právny úkon.

Spôsob posúdenia existencie naliehavého právneho záujmu v zmysle § 80 písm. c) OSP krajským súdom by sa v okolnostiach posudzovanej veci mohol stať predmetom prípadnej kritiky zo strany ústavného súdu len v prípade, ak by závery, ktorými sa krajský súd pri svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (m. m. I. ÚS 17/01). Podľa názoru ústavného súdu ale výklad krajského súdu vyúsťujúci v podstate do záveru, že ani prípadné určenie platnosti zmluvy nemôže byť spôsobilé zlepšiť právne

postavenie sťažovateľky vo vzťahu k jej podnikateľským aktivitám, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu sťažovateľky krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto ústavný súd na jeho meritórne preskúmanie nie je oprávnený. Záver o neexistencii naliehavého právneho záujmu na strane sťažovateľky v danej veci nemá preto ústavný súd dôvod spochybňovať.

Z (citovaných) právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení namietaného rozsudku krajského súdu k jednotlivým odvolacím námietkam sťažovateľky a k hodnoteniu odvolaní napadnutého rozsudku okresného súdu ako celku nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Ústavný súd po preskúmaní namietaného rozsudku krajského súdu sa aj vzhľadom na už uvedené skutočnosti nedomnieva, že by závery krajského súdu v predmetnej veci bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné so sťažovateľkou označenými článkami ústavy, listiny a dohovoru.

Sumarizujúc dosiaľ uvedené ústavný súd opätovne zdôrazňuje, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštitúciou v systéme všeobecného súdnictva. Preto nemôže nahrádzať postupy a rozhodnutia všeobecných súdov spôsobom, akým to požaduje sťažovateľka, a tak preberať na seba ústavnú zodpovednosť všeobecných súdov za ochranu zákonnosti podľa § 1 OSP, ak sa táto ochrana poskytla bez porušenia ústavnoprocených princípov ustanovených v čl. 46 až čl. 50 ústavy, ktorých ustálený výklad vyplýva z doterajšej judikatúry ústavného súdu. Ústavný súd vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje

svojevôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody (IV. ÚS 188/09). Keďže ústavný súd v namietanom rozsudku krajského súdu takéto nedostatky nezistil, odmietol sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. marca 2012